

# Голас Радзімы

№ 48 (1618)  
29 лістапада 1979 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ  
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Год выдання 24-ы  
Цана 4 кап.



Штасгод у Беларусі праводзіцца ўсесаюзны фестываль мастацтваў «Беларуская музычная восень». Гэтае свята зацікавіла і членаў дэлегацыі музычных дзяячэй з Вялікабрытаніі. НА ЗДЫМКУ, зробленым у фале тэатра оперы і балета БССР, нашы госці — прафесары Джон УОРЭК і Х'юг МАКДОНАЛЬД — у цэнтры. [Матэрыялы пра «Беларускую музычную восень» змешчаны на 7-й стар.] Фота С. КРЫЦКАГА.

**ЭКАЛАГІЧНАЯ ПРАБЛЕМА—АДЗІН-  
СТВА САЦЫЯЛЬНАГА І ЭКАНАМІЧ-  
НАГА**

[«Каб жыў горад»]

стар. 3

Пад рубрыкай «Пішучь землякі» за-  
канчваем друкаваць віншаванні зем-  
лякоў Радзіме з нагоды 62-й гадаві-  
ны Вялікага Кастрычніка.

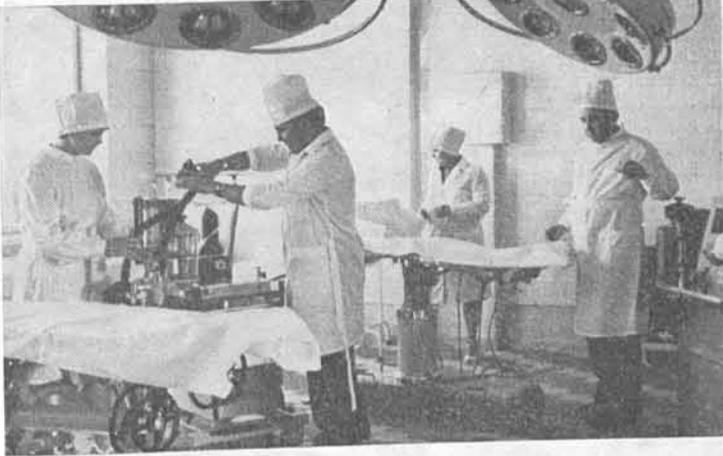
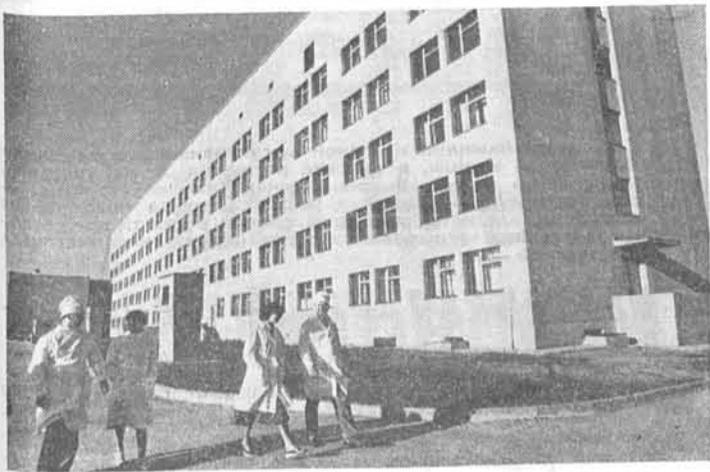
стар. 4

**ПІСЬМЕННІК ЗАУСЕДЫ БЫЎ НА  
ПЯРЭДНІМ КРАІ**

[«Умеў радавацца чужому шчасцю»]

стар. 6





Першая чарга медыка-санітарнай часткі вытворчага аб'яднання «Бабруйскшына» ўступіла ў строй у жылым раёне беларускіх шыннікаў. У прасторным светлым памяшканні бальніцы, у яе выдатна абсталяваных кабінетах і лабараторыях могуць прыняць курс лячэння адначасова 330 чалавек. Побач з бальніцай размясцілася паліклініка на трыста наведванняў у змену.

**НА ЗДЫМКАХ:** новы корпус бальніцы аб'яднання; у аперацыйнай хірургічнага аддзялення.

Фота М. ЖАЛУДОВІЧА.

**ЯК СТАЦЬ САМАСТОЙНЫМ! ГЭТА ПЫТАННЕ НЕ ПАЛОХАЕ МАЛАДЫХ, КАЛІ...**

**ПОБАЧ—КАДРАВЫ РАБОЧЫ**

...Трохгадовы хлопчык, гуляючы з аўтаручкай, праглынуў яе наканечнік, які засеў у дыхальных шляхах. Урачы прымянілі ўсе інструменты, каб дастаць яго, але безвынікова. Тады яны звярнуліся за дапамогай на Мінскі завод электронных вылічальных машын да токара-расточніка Леаніда Беляковіча. Азнаёміўшыся з рэнтгенаўскім здымкам, ён зрабіў арыгінальны захват. Урачы змаглі выраптаваць жыццё хлопчыка.

Аб гэтым выпадку мінскі токар абавязкова ўспамінае, калі яму даводзіцца раскаваць каму-небудзь пра свой працоўны шлях. Скончыўшы сем класаў, па парадзе бацькі-шафэра вывучыўся Леанід на слесара па рамонту аўтамабіляў. Добра зарабляў. Калі ў Мінску пабудавалі завод электронных вылічальных машын, перайшоў працаваць туды. На гэтым заводзе дапытлівы юнак упершыню ўбачыў каардынацыйна-расточны станок. У цэху заўважылі яго цікавасць да складанага і ўнікальнага станка. І неўзабаве, ведаючы пра вялікія здольнасці Леаніда Беляковіча, начальнік цэха прапановаў рабочаму пры дапамозе настаўніка асвоіць прафесію токара-расточніка. На працягу трох месяцаў вучобы яму быў захаваны сярэдні зарплата.

Сёння Леанід Беляковіч — спецыяліст экстрэ класа. Наватарства, пошук сталі састаўнай часткай яго работы. Ён мае ўжо дзесяць рацыяналізатарскіх прапаноў, укараненне якіх значна павысіла прадукцыйнасць працы.

...Настаўнікам на савецкім прадпрыемстве называюць вопытнага рабочага, спецыяліста, якому даручана выхаваць з малядога рабочага майстра сваёй справы і добрага чалавека, Узорнага грамадзяніна. Настаўнік дапамагае юнаку ці дзяўчыне выбраць правільны шлях у жыцці, любімую справу, знайсці сваё месца.

Цяпер у руху настаўніцтва ў Беларусі прымаюць удзел каля ста тысяч кадравых рабочых і перадавікоў сельскагаспадарчай вытворчасці. А ўсяго ў Савецкім Саюзе каля двух мільёнаў настаўнікаў. За апошнія дзесяць гадоў, як узнікла настаўніцтва, яны падрыхтавалі мільёны высокакваліфікаваных рабочых і работнікаў сельскай гаспадаркі. Адзін з настаўнікаў — Леанід Беляковіч.

Чаму ён стаў актывістам гэтага руху? Матэрыяльны фактар? За падрыхтоўку аднаго рабочага настаўнік атрымлівае сорак рублёў, што, вядома, не кампенсуе затрат яго часу, сіл, энергіі. А большасць настаўні-

каў не спыняюць шэфства над сваімі вучнямі і тады, калі тыя пераходзяць на самастойную работу. Напрыклад, Леанід Беляковіч, якога падапечныя вельмі любяць і паважаюць, часта бывае ў сем'ях маладых рабочых, заходзіць у вярэчную школу, дзе яны вучацца.

Абавязак па закону? Не, бо ў палажэнні аб настаўніцтве сказана, што гэта справа строга добраахвотная.

Прычына — у адносінах рабочага да сваёй працы, да даручанай справы, да завода. Я бачыў, з якім захапленнем ён раскавае аб усіх сваіх шаснаццаці былых вучнях, іх поспехах, звычках, як дапамагае моладзі.

Прыяду толькі адзін прыклад. Леанід Беляковіч узяў шэфства над Дзмітрыем Лайкоўскім. Акурат у гэты час хлопца напаткала адразу некалькі няшчасцяў. Спачатку цяжка захварэў ён сам. А калі вярнуўся ў цэх, злегла жонка. Дома — двое маленькіх дзяцей. І хоць сям'я дапамагалі, Лайкоўскаму было нялёгка: заробатак вучня невялікі. У Дзмітрыя быў намер перайсці на другое прадпрыемства — на работу, няхай менш цікавую, але такую, дзе аклад большы. Бадай, ён так і зрабіў бы, калі б не было побач Леаніда Беляковіча.

— Дамовіліся мы з ім так, — успамінае сам Дзмітрый Лайкоўскі. — Я абавязаўся зрабіць усё, што толькі змагу, каб хутчэй асвоіць спецыяльнасць. А мой настаўнік пераканаў майстра даваць усё-такі мне, як кваліфікаванаму рабочаму, пастаянную работу. Гэта павышала аплату працы. Ён мне дапамог і ў многім іншым.

Генадзь Клопаў, Віктар Гаруновіч... — у кожнага з падапечных Леаніда Беляковіча быў, як правіла, няпросты характар. Нямала давялося працаваць, перш чым яны авалодалі прафесійнымі навыкамі і майстэрствам, навучыліся шукаць нестандартныя рашэнні, выхавалі ў сабе прыныцыповасць і любоў да сваёй прафесіі — усё тыя якасці, якія некалі пераняў у сваіх настаўнікаў і сам Леанід Беляковіч.

Улічваючы вялікі вопыт у падрыхтоўцы рабочых, яго абралі спачатку старшынёй заводскага, а затым раённага Савета настаўнікаў. Цяпер ён кіруе гэтым рухам і дапамагае ў жыцці тысячам юнакоў і дзяўчат трыццаці буйных заводаў і фабрык раёна.

Уладзімір БІБІКАЎ.

лаў рэспублікі ў апошні час. У галіне распрацавана і паспяхова ажыццяўляецца комплексная праграма нарошчвання выпуску і паліпшэння якасці прадукцыі. Асабліва ўвага ўдзяляецца расшырэнню асартыменту розных пакрыццяў і сценавых матэрыялаў з керамікі, шкла, гіпсу, палімераў. З пачатку пяцігодні будаўнікі атрымалі каля 20 новых відаў аддзелачных матэрыялаў. На аб'ектах рэспублікі шырока выкарыстоўваюцца двухслойная вонкавая гліняная цэгла, пустацельны сілікатныя каменні з высокімі цеплафізічнымі ўласцівасцямі, акустычныя пліты «акмігрон», наплаўлены руберойд, узорыстае шкло.

**сельскія навiны**

**НА ВУЛІЦЫ МАЛАДЗЕЖНАЙ**

Адно з новых вуліц у саўгасе «Махава» Магілёўскага раёна назвалі Маладзёжнай. Тут пасялілася каля 50 сем'яў маладых спецыялістаў, якія некалі закончылі мясцовую сярэднюю школу, а пасля па накіраванню гаспадаркі вучыліся ў інстытутах, тэхнікумах, прафтэхвучылішчах. Яны атрымалі кватэры ў дамах з усімі выгодамі.

Саўгас, размешчаны паблізу абласнога цэнтра, інтэнсіўна развівае агародніцтва і малочную жывёлагадоўлю, атрымлівае добры прыбытак. Буйныя сумы тут расходуюць на жыллёвае і культурна-бытавое будаўніцтва. Юнакам і дзяўчатам цікава тут жыць і працаваць, і яны, атрымаўшы спецыяльную адукацыю, ахвотна вяртаюцца ў родную вёску.

З пачатку пяцігодкі ў сельскай мясцовасці рэспублікі пабудавана больш як 50 тысяч кватэр, значная колькасць якіх выдзелена маладым спецыялістам, механізатарам, жывёлаводам. За гэты час адкрыліся школы і дзіцячыя ўстановы больш чым на сто тысяч месц, пабудаваны магазіны, сталовыя, Дамы быту. Пракладзены тысячы кіламетраў дарог і ліній электраперадач, завяршаецца газіфікацыя трох чвэрцяў усяго сельскага жыллага фонду.

**ЖЫВЁЛАГАДОЎЧЫЯ САЎГАСЫ ПАЛЕССЯ**

Буйным пастаўшчыком малака для шахцёрскага горада Салігорска стаў аўтаматызаваны комплекс саўгаса «Прагрэс», разлічаны на 1 600 кароў. Гэтая гаспадарка, створаная на меліяраваных землях, заняла вялікія масівы збожжавымі, травамі, культурнымі лугамі і пашай. Трывалая кармавая база забяспечвае інтэнсіўнае развіццё жывёлагадоўлі.

На Палессі, дзе адроджана 1,2 мільёна гектараў былых балот, паспяхова вырашаюцца задачы комплекснага асваення меліяраваных плошчаў, іх канцэнтрацыі ў спецыялізаваных гаспадарках. Побач з расшырэннем зямельных угоддзяў існуючых гаспадарак у малааб'ёмных месцах пабудавана 15 і ўзводзіцца яшчэ 20 новых саўгасаў.

Гэтыя гаспадаркі становяцца надзейнай базай забеспячэння прадуктамі жывёлагадоўлі насельніцтва, якое занята ў хімічнай, нафтавай і іншых галінах прамысловасці на поўдні Беларусі.

**САНАТОРЫЙ ЗА ВАКОЛІЦАЙ**

Маляўнічае ўрочышча «Вячэлле», што на Віцеб-

шчыне, дало імя міжкалгаснаму санаторыю на 500 месц, які будзеца на беразе блакітных азёр. А міжкалгасны санаторый «Бярэсце», што ў Брэсцкай вобласці, заваяваў ужо вялікую папулярнасць. Тут напавілі сваё здароўе больш як 10 тысяч чалавек. З уводам у строй другой чаргі здраўніца расшырыцца ўдвая.

У бліжэйшыя гады намечана пабудаванне для сельскіх працоўнікоў чатыры санаторыі і 19 прафілакторыяў у розных зонах рэспублікі і на вядомых курортах краіны. Аздараўленчыя аб'екты ўзводзяцца на сродкі, якія адлічваецца на сацыяльнага страхавання і таксама на паявых пачатках — калгасамі, прадпрыемствамі сельгастэхнікі, меліяратыўнымі, нарыхтоўчымі і будаўнічымі арганізацыямі.

**КОЖНАМУ ЗАНЯТАК ПА ІНТАРЭСУ**

Клуб сяброў прыроды, які адкрыўся пры Пакалюбіцкім доме культуры Гомельскага раёна, прыцягнуў мноства людзей розных узростаў і прафесій. Гэта сяляне і аграромы, лесаводы і меліяратары, педагогі і школьнікі. У клуб прывёў іх агульны інтарэс: яны не толькі папаўняюць свае веды, але і клопаюцца аб пачынаюцца багатаму роднай зямлі.

Жыхары мясцовых вёсак знаходзяць шмат іншых цікавых заняткаў у вольны час. Тут працуюць універсітэт сельскагаспадарчых ведаў, музычны салон, вядзецца цыкл лекцый «Здароўе». Урачыста праходзяць грамадзянскія абрады: пасвячэнне ў хлебаробы, провады юнакоў на службу ў армію.

У сельскай мясцовасці Беларусі створаны дзесяткі та-

кіх культурных комплексаў. Мэта іх — арганізацыя цікавага адпачынку, наладжванне выхаваўчай работы сярод насельніцтва.

**СЛУЖБА СЕЛЬСКАГА СЭРВІСУ**

Не прайшло і тыдня пасля таго, як трактарыст калгаса «Маяк камунізму» Лунінецкага раёна М. Якубовіч звярнуўся ў сельскі камбінат камунальных паслуг з просьбай аднавіць дах, а дом перакрыты. Матэрыялы і праца рамонтнікаў аплачаны па цвёрдых дзяржаўных расцэнках.

Пабудаванне новага, паднавіць стары дом, узвесці гаспадарчыя пабудовы, выкапаць калодзеж або склеп — гэтыя і многія іншыя працёмкія работы ўзяў на сябе калгасны камбінат камунальных паслуг, створаны па ініцыятыве дэпутатаў Гародзскага сельсавета. Узнаваўшы камбінат вопытны будаўнік В. Доўгер, праўленне калгаса выдзеліла памяшканні для стаярнага і слясарнага цэхаў, набыло станкі, дзве пілары. Усе будаўнічыя матэрыялы: драўніна, цэмент, цэгла, шыфер, фарбы, якія сельсавет выдзяляў насельніцтву, — цяпер перадаюцца камбінату. Наладжана вытворчасць дэталей і блокаў для рамонту і будаўніцтва дамоў. Мясцовыя ўмельцы выконваюць і складаныя заказы па вырабу аконных рам, ліштвы, дзвярэй з разнастайнымі цікавымі ўпрыгажэннямі. Звяно слесараў абслугоўвае тысячу кватэрных газабалонных устаноў.

Службе быту выдзелены таксама дзве бульбакапалкі, транспарт. Так што і клопаты па ўборцы бульбы з прысядзібных участкаў камбінат узяў на сябе.



Першая чарга малочнага комплексу на 800 галоў жывёлы ўступіла ў строй у саўгасе «Банонь» Полацкага раёна. Яна складаецца з даўняй і малочнай залы, малакапрыёмнага і радзільнага аддзяленняў, цялятніка-прафілакторыя, ветэрынарнага пункта і Дома жывёлавода. Устаноўлены чатыры аўтаматычныя лініі па прыгатаванню кармоў.

**НА ЗДЫМКУ:** у малочным цэху.

**АЗДОБА ДЛЯ БУДЫНКАЎ**

Каларовыя шклоблкі — новая прадукцыя Гродзенскага шклозавода. Лёгка і прыгожа, яны робяць разнастайным аздабленне памяшканняў. Мінскія будаўнікі пачалі выкарыстоўваць іх для ўнутраных перагародак на адміністрацыйна-бытавых і іншых аб'ектах. Гэтыя вырабы — адна з многіх навін, асвоеных прамысловасцю будаўнічых матэрыя-

Нашы суайчыннікі не аднойчы сустракаліся з мастацкай калектывай краіны, а таксама рэспублікі ў час гастроліў артыстаў за мяжой. Высокае выканаўчае майстэрства, багаты рэпертуар — адметныя рысы савецкага прафесійнага мастацтва. Але ж побач з прафесійным у нашай краіне шырокае развіццё атрымала народнае самадзейнае мастацтва, або прасцей —

## МАСТАЦКАЯ САМАДЗЕЙНАСЦЬ

Ад прафесійнага мастацтва яна адрозніваецца тым, што аб'ядноўвае людзей, здавалася б, далёкіх ад мастацтва: рабочых заводаў і саўгасаў, служачых розных устаноў, настаўнікаў, калгаснікаў. Папулярнае ў нас слова «самадзейнасць» азначае творчасць шырокіх народных мас у галіне музычна-харавога, харэаграфічнага, тэатральнага, выяўленчага і дэкаратыўнага мастацтва.

Але мастацкая самадзейнасць — гэта яшчэ і форма масавага адпачынку, і сродак эстэтычнага выхавання людзей. У ёй захоўваюцца, развіваюцца традыцыі, формы народнай творчасці. Аб гэтым сведчыць і Канстытуцыя СССР: «Дзяржава клапаціцца аб ахове, павышэнні і шырокім выкарыстанні духоўных каштоўнасцей для маральнага і эстэтычнага выхавання савецкіх людзей, павышэння іх культурнага ўзроўню. У СССР усямерна заахочваецца развіццё прафесійнага мастацтва і народнай мастацкай творчасці».

Шматлікія самадзейныя мастацкія калектывы (тэатры, хоры, вакальныя, інструментальныя ансамблі, аркестры і іншае) ёсць ва ўсіх буйных працоўных калектывах. За выканаўчае майстэрства і ўклад у развіццё народнага мастацтва ім надаецца ганаровае званне «народны». У аб'яднанні «Гарызонт» у Мінску, напрыклад, за 30 год з'явілася больш як дванаццаць калектываў мастацкай самадзейнасці.

Вядома, за такі працяглы час кожны калектыв склаў сваю гісторыю. Народны духавы аркестр — старэйшы з іх. На працягу 22 гадоў ім кіруе Аркадзь Голад. Тут сустрачае людзей самых розных прафесій. Сярод яго старэйшых удзельнікаў — электрык Рыгор Шалюбскі і ўпакоўшчык Аляксей Карасін. Аркестр стаў лаўрэатам Усесаюзнага конкурсу духавых аркестраў прафсаюзаў краіны, неаднаразовым пераможцам конкурсаў у Беларусі, удзельнічаў ва Усесаюзным фестывалі народнай творчасці працоўных. Ён выдзе шырокую канцэртную дзейнасць у горадзе, рэспубліцы і за яе межамі. Народныя самадзейныя калектывы «Гарызонта» — хор, эстрадны аркестр, лаўрэат XVII міжнароднага рабочага фестывалю ў ГДР вакальны ансамбль «Алеся» — за год даюць больш як сотню канцэртаў. Яны выступаюць перад працоўнымі свайго аб'яднання, пабывалі ў гарадах і вёсках краіны і нават за мяжой — у Польшчы, ГДР.

Як жа спалучаюць самадзейныя артысты шырокую канцэртную дзейнасць з працай на прадпрыемстве і хто забяспечвае іх сродкамі на набыццё касцюмаў, інструментаў, хто аплачвае паездкі?

У самадзейнасці ўдзельнічаюць лепшыя працоўнікі — гэта датычыцца і горада, і вёскі, — якія горача ўлюбеныя ў мастацтва. Таму, скончыўшы працоўны дзень, яны спяшаюцца ў клубы, Дамы і Палацы культуры на рэпетыцыі. Тут іх сустракаюць энтузіясты гэтай справы — кіраўнікі мастацкай самадзейнасці.

Рыхтуюць кіраўнікоў спецыяльныя навукальныя ўстановы: інстытуты, вучылішчы, у тым ліку Беларускае дзяржаўнае інстытут культуры ў Мінску. Яны, высокакваліфікаваныя спецыялісты, добра ведаюць народнае мастацтва, ушаноўваюць яго традыцыі. Дарэчы, менавіта такім і з'яўляецца Аркадзь Голад з «Гарызонта» і яго калегі.

Мастацкія самадзейныя калектывы ўносяць значны ўклад у выхаванне працоўных, таму што не толькі самі ўдзельнікі самадзейнасці развіваюць свой талент, але ж яны яшчэ шчодро дзяліцца гэтым скарбам з людзьмі, выступаюць на сцэне свайго культурнага цэнтру, ездзяць у іншыя гарады і вёскі.

Калі ўдзельнік самадзейнасці ў сувязі з паездкай на конкурс ці на канцэрт у далёкі горад адсутнічае на рабочым месцы, за яго (пры неабходнасці) гатоў працаваць таварыш. Зразумела, што такое бывае нячаста. І самадзейныя артысты самі з поспехам спраўляюцца з вытворчымі заданнямі: мы ўжо адзначалі, што толькі лепшыя працоўнікі маюць права ўдзельнічаць у самадзейнасці.

Кожнае прадпрыемства мае свой план сацыяльнага развіцця, які і прадулжае стварэнне аптымальных умоў для мастацкай самадзейнасці ў калектыве. Прафсаюзны камітэт таго ж аб'яднання «Гарызонт» кожны год выдзяляе больш як 20 тысяч рублёў толькі на развіццё мастацкай самадзейнасці.

За грамадскую актыўнасць прадпрыемства ці калгас заахочваюць самадзейных артыстаў. Гэта ў дадатак да таго, што кожны калектыв, удзельнічаючы ў конкурсах, фестывалях, атрымлівае за паспяховае выступленне дыпламы, граматы, прэміі. Так што і матэрыяльнае становішча, і маральны клімат у нашай краіне спрыяюць развіццю народных талентаў.

## ПЛЁН ДРУЖЫ

У Доме літаратара 19 лістапада адбыўся сход навуковай грамадскай Мінска, прысвечаны адкрыццю Дзён балгарскай навукі і тэхнікі.

У НРБ створаны значны для маштабаў краіны навукова-тэхнічны патэнцыял, сказаў кіраўнік балгарскай дэлегацыі Ангел Ангелаў, дыр дзейнічаюць 26 навукова-прадзвіжных арганізацый, 15 інжынерных, 76 — навукова-даследчых інстытутаў, 148 баз развіцця і ўкаранення. У іх працуюць звыш 60 тысяч вучоных, спецыялістаў, інжынераў і тэхнікаў.

Усё, чаго мы дасягнулі сёння, падкрэсліў прамоўца, немагчыма без велізарнай дапамогі і супрацоўніцтва з брацкім Савецкім Саюзам. Супрацоўніцтва ў галіне навукі ахоплівае 43 напрамкі, сотні тэм і праблем. Многія з іх вырашаюцца сумесна інстытутамі Балгарыі і Беларусі.

Расшырыць уяўленні спецыялістаў і вучоных, грамадскасці Беларусі аб навукова-тэхнічных і прамысловых магчымасцях сацыялістычнай Балгарыі дапаможа выстаўка ў рамках праводзімых тут Дзён балгарскай навукі і тэхнікі.

На выстаўцы ў Мінску паказана (бадай, упершыню ў такім маштабе) каля 600 экспанатаў, якія прадстаўляюць самыя апошнія дасягненні розных галін навукі і тэхнікі. Вялікая экспазіцыя на выстаўцы і Балгарскай Акадэміі навук, якая таксама паказвае прыборы і апараты апошніх мадэлей. Беларускія вучоныя і спецыялісты праслухаюць цікавыя даклады, з якімі іх балгарскія калегі выступілі ў навуковых установах рэспублікі і на прадпрыемствах.



Усе ўмовы для паспяховай вучобы створаны ў Гомельскім прафесійна-тэхнічным вучылішчы № 22. Вучэбныя кабінеты і майстэрні аснашчаны сучасным абсталяваннем, з навучэнцамі займаюцца вопытныя педагогі. За 33 гады існавання вучылішча тут падрыхтавана больш чым сем тысяч кваліфікаваных будаўнікоў. Сярод іх — муляры, электрагазаваршчыкі, мантажнікі канструкцыі. НА ЗДЫМКУ: заняткі праводзіць выкладчык фізікі Людміла ПОЛЬСКАЯ.

Фота М. АМЕЛЬЧАНКІ.

## ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ

Дарагія суайчыннікі на Радзіме!

Прыміце ў гонар 62-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі мае найлепшыя пажаданні.

Перамога Кастрычніка — важнейшая падзея не толькі нашага стагоддзя, але і ўсёй гісторыі чалавецтва. Мы паспраўднаму можам ганарыцца дасягненнямі СССР ва ўсіх галінах жыцця.

Жадаю роднай Беларусі, усяму савецкаму народу дабрабыту, мірнага і шчаслівага жыцця!

С. ГУРЭВІЧ.

ЗША.

Віншую калектыв Беларускага таварыства «Радзіма» і рэдакцыю газеты «Голас Радзімы» са святам Вялікага Кастрычніка! Жадаю далейшых поспехаў у вашай плённай рабоце!

Г. КРОТЧАНКАВА.

Галандыя.

Віншуем усіх супрацоўнікаў таварыства «Радзіма» і газеты «Голас Радзімы» з 62-й гадавінай Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі! Жадаем вялікіх поспехаў у рабоце.

А. і М. БУТА.

Англія.

Шчыра віншую Беларускае таварыства «Радзіма», рэдакцыю газеты «Голас Радзімы» і ўвесь працавіты беларускі народ са слаўным і радасным святам — 62-й гадавінай Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі!

Ад усёй душы жадаю ўсім вам шчасця, добрага здароўя, вялікіх поспехаў у выкананні планаў пяцігодкі, яшчэ больш

шай згуртаванасці ў вялікай сям'і народаў СССР, мірнага жыцця на ўсёй зямлі.

Пад неперажымым сцягам Кастрычніка красуе і квітнея, дарагая майму сэрцу родная Беларусь!

Р. НИКАНОВІЧ.

ФРГ.

Поздравляю с праздником Великого Октября! В этот день мне хотелось бы пожелать всем людям успехов в деле укрепления мира на земле.

Пусть во внешней политике государства первое место занимают заботы о мире. Пусть газеты всех стран и партий публикуют материалы о разрядке и разоружении на первых страницах.

Желаю Стране Советов победы в борьбе за мир, за жизнь на нашей планете!

Ю. РОСАДИНСКИЙ.

Австралия.

Дорогие друзья! Сердечный привет вам от соотечественников из Австралии. Поздравляем вас и весь советский народ со светлым праздником Великой Октябрьской социалистической революции!

Здесь, в Брисбене, мы тоже отмечаем этот праздник. Будет совместное собрание нашего общества и общества дружбы «Австралия — СССР».

В этом месяце в культурной жизни нашего города произошли два больших события. Здесь выступали ансамбль песни и пляски имени Александра и белорусский ансамбль «Крыжачок». Все концерты прошли с большим успехом. Нам особенно было приятно далеко от Родины увидеть наши танцы, услышать родные песни.

Еще раз поздравляем с пра-

дником. Желаем дальнейших успехов!

Ф. и И. КРОВОТЫ.

Австралия.

Дорогие соотечественники!

Горячо поздравляем вас со светлым праздником 62-й годовщины Великого Октября! Приветствуем родной советский народ, от всего сердца желаем ему новых трудовых побед в строительстве коммунистического общества! Безгранично радуясь колоссальным достижениям советского народа, мы гордимся тем, что наша Родина, первая в мире страна победившего социализма, завоевала на мировой арене непререкаемый авторитет своими непрерывными и эффективными действиями в защиту национальной независимости, подлинного прогресса для всех стран и самого ценного для человечества — мира во всем мире.

Живи и процветай, социалистическая Отчизна, озаренная бессмертными идеями Великого Октября!

Редакция газет «Родной голос» и «Рідний край».

М. ЛАБЫРЬ, Я. ЯКИМЧУК, Н. ГРИГОРЬЕВИЧ.

Аргентина.

\*\*\*

Беларускае таварыства «Радзіма» і рэдакцыя «Голасу Радзімы» атрымалі шмат віншаванняў з нагоды 62-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Не маючы магчымасці змясціць іх усе ў газеце, выказваем шчырую падзяку патрыятычным арганізацыям і паасобным суайчыннікам за цёплыя словы і добрыя пажаданні нашай Радзіме і народу.

## ПАМЯЦЬ

Мы з жонкай часта глядзім на карціну з сюжэтам з народнай казкі — падарунак з Беларусі. Тры дзяўчыны ў нацыянальным адзенні сярод бяроз, да іх горда набліжаецца кавалер з кветкай у руцэ, абуты ў лапці. Гэтая карціна проста зачароўвае мяне. Асабліва мілья майму сэрцу лапці, якія і я некалі насіў у моцныя маразы. Так мне раілі. Казалі, што ў іх вельмі цёпла. Смешна, але тады сапраўды другога абутку не было. Вось успомніў пра лапці, успомніў зіму. Адразу бачу змяненую прыгажуню Беларусь. Яна бела-зялёная ад снегу і лясоў. Вясялая моладзь, хаты, што пахнуць аладкамі.

А нядаўна атрымаў ад вас брашуру «Беларусь Савецкая». Як прыемна гучаць гэтыя словы! На экране памяці зноў узніклі карціны з жыцця дарэвалюцыйнай Беларусі. Цяжкая была доля яе працоўнага народа.

З таго часу мне давялося быць у Беларусі, у Мінску, усяго адзін раз. Гэта было ў 1960 годзе. Мы прыязджалі ў складзе турысцкай групы. І хоць потым я быў у Савецкім Саюзе больш дзесяці разоў, у Беларусь так і не трапіў. Але я ведаю, што там, як і ў іншых савецкіх рэспубліках, адбыліся вялікія змены. Беларусь узмужнела, развілася індустрыяльна.

Я гэта ведаю, дзякуючы газетам і часопісам, што атрымліваю з Радзімы. І перш за ўсё, дзякуючы «Голасу Радзімы».

Вялікае вам дзякуй за памяць аб нас.

С. КАБАНЯЧЫ.

Францыя.

# The International Impact of the October Revolution

On the 62nd anniversary of the Great October Socialist Revolution the thoughts of the Soviet people and all progressive people in the world inevitably turn to the impact of that event on the life of our time and on the history of mankind.

First of all, hardly anybody now doubts the universal historical importance of the October Revolution that occurred in Russia in 1917. This is recognized by all friends of the Revolution, by friends of the Soviet people and by all who can see the future of social progress. In fact, it is also recognized by the enemies of the Revolution, who can see its effects every day and everywhere, in every sphere of the political, economic and social life of any country in the world. True, there are still politicians and political theorists who continue to speak about the specific conditions existing in Russia early in this century, about the local nature and the local import of the October Revolution. But a serious analysis of such arguments quickly reveals that they are not based on facts and that their aim is only to belittle the significance of the event.

It is now perfectly clear that no list of the achievements of the Revolution, even of the major ones, can fully convey its importance. Time continues to bring to life ever new aspects of this great experience. The most important thing that the Revolution did, however, and which is seen better today than ever before, is that it smashed the myth of the eternal nature of the system of private ownership, showing it for what it really was — an historically passing epoch, and hence something doomed.

In the 62 years since the Revolution, the world and conditions of life in the world have changed beyond recognition. But whatever aspect of present-day life we look at, we find everywhere the inescapable impact of the ideas of the Revolution and of the forces of social change which it brought to life. Let us take, for instance, such an area as the moral climate of present-day human society. Social justice, international equality, national and individual freedom — these ideas today are taken as generally recognized values. But it was the October Revolution that first established them as real norms of social life.

The Soviet state came into being under the banner of peace. The struggle for the peaceful coexistence of states with different social systems and for disarmament has been the state policy of the Land of Soviets ever since its inception. The fact that yet another world war, this time a nuclear war, has been prevented for more than 30 years, and that the general state of affairs in international relations is characterized by a turn towards detente, is in large measure a consequence of the consistent and persistent efforts of the Soviet state. Speaking in Berlin on October 6, Leonid Brezhnev, President of the Presidium of the USSR Supreme Soviet and General Secretary of the CPSU Central Committee, stressed once again: "In Europe, just as in all other parts of our world, we want peace, a lasting peace. This is the fundamental basis of our foreign policy, its backbone. We are pursuing this policy consistently and undeviatingly".

Lenin saw the international importance of the October Revolution also in a more narrow sense — in the context of the inevitability of the repetition of some of its fundamental features on an international scale. It goes without saying that a revolutionary experience cannot be mechanically carried over from one historic scene to another. It calls for creative assimilation, taking into account local peculiarities and historical

changes that have taken place. For instance, today the very fact of the existence of the Soviet Union and of the community of socialist countries is playing an ever more important role in determining the paths and means of social reform. The community's powerful potential and influence in all areas of life restrain the forces of reaction both geographically and politically. Of great importance is the objective possibility of preventing not only another world war but regional military conflicts.

World affairs have in recent years crystallized the most essential features of the experience of the October Revolution. It is evident that the Revolution in Russia reflected far broader and far more significant historical necessities than just those existing at the beginning of the century. As was noted earlier, the Revolution has shown not only the expediency, but also the inevitability of replacing the capitalist system by the socialist. It has also shown the overriding importance, repeatedly stressed by Lenin, of the question of who takes power in the process of this replacement — takes it not only in theory, but politically and in practice. As an inevitable consequence of the October Revolution, the international working class — the leader of socialist change — took the centre of the modern stage.

The working class, having the best understanding of social problems, and as the most democratic force of society, has always tried to find the least painful solution of these problems. The peaceful method of radical social reform involving the least loss and sacrifice is especially in accord with the interests and philosophy of the working class. The choice of methods, however, depends not only upon its will, but upon many objective factors beyond its decisive influence.

It can be confidently stated that the combining of the world workers' movement with the theory of scientific socialism evolved by Marx, Engels and Lenin, which became a firmly established fact with the victory of the Great October Socialist Revolution, was of the greatest historical significance. One of the results of this was the emergence of the Communist Parties which today comprise the international communist movement. Over the past decades, this movement has matured, grown stronger, gained in experience and achieved historical successes.

The struggle against the general crisis, that inevitable companion of a society of private ownership, and for the refashioning of society along democratic and socialist lines, for radical anti-monopoly reforms and for overall democratic policies is developing everywhere where capitalism is still dominant.

The struggle for the improvement of the living standards of broad sections of the population, for broader democratic rights in any given country adds to the international solidarity of the working people. Experience has shown clearly that in our age of universal interdependence, nothing short of joint action by the fraternal Parties can ensure the international conditions required to implement the tasks put on the agenda by the October Revolution of 1917. This, of course, does not mean copying the forms and methods of the October Revolution, but rather acting in conformity with the specific conditions of a country to effect the transition to socialism in the least painful way, and in the way best corresponding to the needs of civilization and progress.

By Vadim NEKRASOV



Old part of Grodno

Photo by E. KOZULA

## The Production with the "PEACE," Emblem

The assembly line of this enterprise manufactures about 3,000 Mooncars monthly.

The Byelorussian production association which manufactures toys is called «Mir» that means peace in English. The goods produced at the Mir association are very peaceful. Among them there are lorries and tractors which show what the industry of the Republic produces; balls and bricks, steamships and Mooncars, monkeys and bears. Recently Byelorussian craftsmen put on their teddy bear toy the Olympic belt. The label which it inherited from its «parents» is very suitable for it — «peace».

130 types of dolls are produced. Their names are Masha, Natasha, Alesya, Red Cap and Cinderella — princesses in crystal shoes — heroes of the favourite children's fairy — tales.

Red Cap and Cinderella dolls, bricks, lorries and Mooncars represent Byelorussian toys abroad. Commercial firms of Poland, Czechoslovakia, Italy and France concluded agreements for export of our toys.

Denmark, the Netherlands and FRG have been consumers of the Byelorussian toys for several years. The production of the Mir association goes to 17 countries. During the last seven years the export of toys increased more than eleven times.

Anatoly Bokunovich, Deputy Director of the association, explained that the association produced more than 400 types of toys. Annually, 10 percent of toys production is renewed according to the demands of young consumers.

While the time passes the world outlook of children changes. A toy also changes and becomes more sophisticated. For example, table electrical technical games are, sometimes, puzzles not only for children but for their parents as well.

But a Soviet toy does not change in principle: it serves the aims of peace and kindness. We do not produce toy guillotines as it is done in some capitalist countries. We produce toys which develop creative abilities of a child, awake his best inclinations, for example, children's musical instruments, sports games. Let us take the game for schoolchildren "A Magic Light". It makes you look through the encyclopedia. By the end of the game the children will have travelled all over the world, they will have got to know about the Coliseum, the Palace of Soviet Culture in Warsaw, Notre-Dame in Paris, and many other sights in various countries of the world.

True, children's games, useful, intelligent and merry, are a serious business. The creation of a toy is a complicated process. A sketch turns out into a production sample which is being discussed and adopted by the factory's board and then at the Ministry of Light Industry.

If we drop at a toy shop we shall quickly remember about the International Year of a Child. There, on a counter, we can see wonderful friends — a black boy doll, an Italian boy Chipolino and our Olympic teddy-bear.

Svetlana ZAYATS

## Byelorussian Poetry

*MIKOLA AROCHKA was born in 1933, in the village of Vetsyavichi, in the Grodny region. He graduated from the Byelorussian State University, then took a postgraduate course at the Byelorussian Academy of Sciences' Literary Institute. He is Candidate of philological science.*

*His published books of verse include Not All Meadows Are Mown, Stormbroken Zone, Winged Seeds, Flowers of an Immortal.*

*In recent years he has been actively engaged as a literary critic. He is the author of a series of works about modern Byelorussian poetry.*

\* \* \*

Somewhere on the river Nile's green delta  
Storks are gathering for their homeward flight.  
Maybe there they find no food nor shelter,  
Maybe there the living space is tight?

Clearly not.  
But in warm lands far distant,

One thing's lacking for their feathered guests —  
Those tall oaks, on Nieman's shores existent,  
Where they really need to build their nests.  
1968

### ELK CALF

A crack in the silence, sharp as a shot.  
A rumble of hoofs through the saplings ranks.  
The mother elk broke aside at a trot,  
And shielded her calf behind her flanks.

She lightly leaped across each old stump,  
Across the trench with water like pitch.  
Well, tottery ling-legs, make the jump!  
But he couldn't — he couldn't just overcome  
His primary fear of the deep dark ditch.

And having returned to her offspring there,  
The elk leapt again over waters black.  
But he stood and quietly moomed in her track,  
And almost cried in the depths of despair.

With safety, with rose-willow smelled that side,  
And behind him rough steps were rustling near...  
Then she, with her forehead firm and wide  
Gently prodded her progeny — under his rear!

Head over heels, topsy-turvy went he.  
'Mid the yellowish reeds she lay on the ground.  
But still, from her knees, was able to see  
How in milky-white mist  
Her young calf skipped around!  
1970

\* \* \*

At candour,  
ever happy to tell all;  
at seekers for the fern-flower,  
truth as well;  
at dreams  
which live in hope and indecision —  
I'll never cast the brick-bat of derision.  
Because, so doing, I shall strike myself.  
1970



# ХАЙ ЧАСЦЕЙ СМЯЮЦЦА ДЗЕЦІ

Наш літоўскі друг паэт Юсціна Марцінківічус назваў планету, дзе мы жывём, «Зямлёй дзяцей». Ён піша:  
Калі свет наш некаму належыць,  
Першым чынам,  
ён належыць ім.

Сённяшнія дзеці заўтра будуць абнаўляць і пераўтвараць зямлю. Таму праблемам абароны нашай будучыні, увасобленай у дзецях, праблемам высокай адказнасці дзіцячых пісьменнікаў была прысвечана нядаўняя Міжнародная сустрэча ў Маскве, якая праходзіла пад дэвізам: «Юнацтва планеты і дзіцячая літаратура».

Болей за сорак краін свету прадстаўлялі пісьменнікі — удзельнікі сустрэчы. Гучалі розныя мовы. Але клопат ва ўсіх адзін, трывога адна: дзеці!

Вядомы савецкі пісьменнік Сяргей Міхалкоў гаварыў, што трэба не толькі любіць дзяцей, а быць актыўным абаронцам іх правоў — правоў на паўнацэннае і здаровае ва ўсіх адносінах духоўнае развіццё.

Пісьменнікі кроўна зацікаўлены ў стварэнні добрай кнігі для дзяцей, якая стала б, паводле выразу выдатнага рускага крытыка Бялінскага, дзіцячым святам. Гэта прагучала і ў выступленнях паэтаў — пасланцоў савецкіх рэспублік: Б. Чалага (Украіна), В. Віткі (Беларусь), І. Зіеданіса (Латвія), Э. Нйт (Эстонія), Гр. Віеру (Малдавія). Яны гаварылі аб выхаванні мастацкага густу ў дзяцей, выхаванні любві да сапраўднай паэзіі.

Але звернемся да беларускай дзіцячай літаратуры. Над яе калыскай стаялі такія волаты слова, як Янка Купала, Якуб Колас, Максім Багдановіч, Цётка, Змітрок Бядуля, Кузьма Чорны, Кандрат Крапіва, Міхась Лынькоў... Гэтыя імёны з новай сілай гучаць сёння, у Міжнародны год дзіцяці, калі мы гаворым аб выхаванні чалавека будучыні, вернага камуністычным ідэалам.

Вялікія прывілеі мае дзіцячы пісьменнік: калі ён жыве ў свеце дзяцей, ён сам вяртае сабе дзяцінства. І ў гэтым — вялікае шчасце і вялікая адказнасць. Адказнасць за сваю работу, якую ты прысвячаш падрастаючаму чалавеку.

Амаль усе дзеці любяць паэзію. Яна з'яўляецца натуральным выражэннем іх пачуццяў і думак. Мяне радуе сучасная беларуская паэзія. Яе лепшым творам уласцівы здольнасць пранікнуць у

яркі, шматколерны дзіцячы свет, умёна размаўляць са сваімі малымі сябрамі, як з роўнымі. Яна вучыць юных грамадзян любіць, берагчы сваю Радзіму, выходзіць у іх сэрцах пачуццё дружбы да іншых народаў.

Душэўнай дабрыйнёй, вынаходлівасцю ў паказе дзіцячых характараў, багаццем паэтычнай палітры, жывой мовай вызначаюцца кнігі Васіля Віткі «Матчына калыханка», «Казкі» і інш.

Часам дорыць малым свой талент Максім Танк. Няхай будзе паболей такіх праменьчыкаў, як яго «Светлячок»!

Многія маладыя паэты могуць пазайздросціць Петрусю Броўку — яго шчодрасці, душэўнай зацікаўленасці ў выхаванні маладога пакалення. Маю на ўвазе паэму «Марат Казей», прысвечаную юнаму Герою Савецкага Саюза. Ласкавасць і займальнасць, тэматычную разнастайнасць прыносяць у літаратуру для дзяцей С. Шушкевіч, звонкую, нечаканую інструментую верша, цікавую выдумку — Р. Барадулін, вынаходлівая, вясёлыя загадкі — В. Зуёнак, рухомыя рытмы, шчодры народны гумар — Н. Гілевіч.

У мінулым годзе ў дзіцячай рэдакцыі выдавецтва «Мастацкая літаратура» выйшла кніга «Дзень добры, мама!». Тут сабраны лепшыя вершы нашых паэтаў, прысвечаныя маці. Гэта сапраўдная лірычная споведзь, песня любві аб сваёй Маці — адзінай і непаўторнай.

Неўзабаве ў Маскве, у выдавецтве «Дзіцячая літаратура», выйдзе ў рускім перакладзе сваеасабліва анталогія беларускай дзіцячай паэзіі «Зямля з блакітнымі вачамі». Семдзсят беларускіх паэтаў будзе прадстаўлена ў гэтай кнізе.

Дабрату і пачуццё прыгожага выходзіць казка і лірычны верш, паэма і байка. Я спыняюся больш падрабязна на паэтычных творах таму, што сама працую ў жанры паэзіі. Але беларускую дзіцячую літаратуру нельга ўявіць без класічных твораў Я. Маўра, А. Якімовіча, без апавяданняў аб роднай прыродзе В. Вольскага, без кнігі А. Васілевіч «Пачакай, затрымайся».

Вялікаму Леніну прысвяцілі свае творы І. Шамякін — «Хлеб», «Першы генерал», Я. Бяганская — «Над ракою Шушай», В. Хомчанка — «Чырвоны мак», П. Ткачоў — «Імя Леніна ў сэрцы нашым».

Па гістарычных дарогах нашай зямлі вядуць кнігі: «Кастусь Каліноўскі» А. Якімовіча, «Стану песняй» Л. Арабей,

«Стрэлы над ярам» Л. Прокшы.

Незабыўная пара дзяцінства! Да яе вяртаюцца ў сваіх творах А. Пальчэўскі — «Сцежкі», А. Бялевіч — «Малюнкі маленства», У. Караткевіч — «Зямля пад белымі крыламі», М. Кругавых — «Юрка — сын камандзіра», С. Міхальчук — «Чарапахы без панцыра», Г. Шыловіч — «Школа ля крэпасці», В. Гарбук — «Са мной здарылася неверагоднае», У. Машкоў — «Засумаваў па дожджыку». У скарбніцы мастацкай прозы для дзяцей застаюцца кароткія навелы Я. Брыля, І. Грамовіча, Т. Хадкевіча.

Творы пісьменнікаў нашай рэспублікі выдаюцца вялікімі тыражамі ў перакладзе на розныя мовы народаў Савецкай краіны і за рубяжом.

Любоўю адказваюць на любіць! І ў нас, на Беларусі, у выдавецтве «Мастацкая літаратура» і на старонках дзіцячых часопісаў «Бярозка» і «Вясёлка» часта з'яўляюцца ў беларускіх перакладах лепшыя ўзоры паэзіі і прозы братніх літаратур і каткі розных народаў. Дзеці з прыемнасцю чытаюць іх, дэкламуюць на сваіх ранішніках разам з творамі выдатных майстроў рускай дзіцячай літаратуры — С. Маршака, А. Барто, С. Міхалкова і інш.

Дзіцячым пісьменнікам ёсць аб чым пісаць і ёсць для каго пісаць. Адна мая знаёмая, настаўніца з Віцебска, зацікавіла сваіх выхаванцаў пытаннем: «Што б я зрабіў, калі б стаў чараўніком?» Вучні чацвёртага класа пісалі на гэтую тэму сачыненне.

Віця Зубрыцкі: «Калі б у мяне быў чараўнічы кіёчак, я зрабіў бы старых людзей маладымі, я зрабіў бы краіну казак».

Гена Міхалаў: «Я даў бы кожнаму чалавеку боты-скараходы, каб ніхто нікуды ніколі не пазніўся... Я зрабіў бы так, каб на географічных картах маглі плаваць сапраўдныя параходы».

Люда Трутнёва: «Калі б у мяне быў чараўнічы кіёчак, я ніколі б не дапусціла вайны. Я разламала б кіёчак на дробныя кавалачкі, якія раздала б усім добрым людзям».

Вось аб чым мараць нашы дзеці! Мне часта даводзіцца бываць у школах, бібліятэках, дзіцячых садах. Многія тэмы, думкі, вобразы падказвае само жыццё. Геаграфія маіх сустрэч з дзецьмі даволі шырокая: перш за ўсё, Беларусь, дзе нарадзілася, жыву, працую. Побач з Беларуссю ў сэрцы — мой друг з ваенных гадоў Узбекістан. З мно-

гімі дзецьмі Масквы, Украіны, Латвіі сябрую асабіста. Яшчэ ў 1965 годзе завязалася мая перапіска са школьнікамі 6-й сярэдняй школы горада Рыгі. Потым былі неаднаразовыя жывыя сустрэчы. Юныя латышы чытаюць у арыгінале беларускую паэзію, спяваюць беларускія песні, танцуюць «Юрачку», «Лявоніху». Душой клуба інтэрнацыянальнай дружбы школы з'яўляецца настаўніца географіі Антаніна Краўле. Гэта чалавек вялікай, глыбокай душы, яна сее ў сэрцах сваіх выхаванцаў зярняткі добра, пачуцці любві да розных народаў нашай краіны. Вось чаму з'явіліся мае вершы «Край сяброў маіх», «Я прывезла з Латвіі» і інш. Я ўдзячна лёсу за такія сустрэчы, за сапраўдную, шчырую дружбу.

Асабістыя кантакты з дзецьмі даюць свой плён. Напрыклад, у выдавецтве «Мастацкая літаратура» выйшла мая кніжка «Доктар Смах». Малюнкі да яе, ад вокладкі да самага маленькага штрышка, зрабілі вучні рэспубліканскай школы-інтэрната па выяўленчаму мастацтву і музыцы. Мяне вельмі радуе жывасць і дасціпнасць характараў маіх герояў, умела перададзеныя юнымі мастакамі.

Нядаўна, сустракаючыся з вучнямі адной мінскай школы на ранішніку, прысвечаным Міжнароднаму году дзіцяці, я пачула такое выказванне дзяўчыні Алены: «А ў нас кожны год — год дзіцяці!» Сказана вельмі дакладна! Нашы дзеці ў будучым зробіць вялікія цуды. А мы, дарослыя, павінны стварыць для гэтага ім усе ўмовы.

**Нараджаюцца малыя  
Для жыцця на белым свеце.  
Як звяночкі веснавыя,  
Хай часцей смяюцца дзеці!**

**Смах найўны, пераліўны,  
Быццам рэха чалавека,  
Ты звіні ў зялёным ліўні,  
На цымбалах  
і на рэках!**

**Хай часцей смяюцца дзеці,  
Каб ніколі родным нашым  
Не прысніўся прывід смерці,  
Хірасімы прывід страшны!**

**Заслани сваю надзею  
Ад вайны,  
ад ліхалецця!**

**І зямля памаладзею:  
Хай часцей смяюцца дзеці!**

**Эдзі АГНЯЦВЕТ,  
пісьменніца.**

## ЗВЯРТАЕМСЯ ДА ТВОРАЎ ПІСЬМЕННІКА, ЯК ДА ЧЫСТАЙ КРЫНІЦЫ

Каму даводзілася сустракацца з народным пісьменнікам Беларусі Міхасём Лыньковым, памятаюць: гэта быў вельмі ўдумлівы, добразычлівы, шчодры чалавек, які валодаў вялікімі ведамі, бясконцым запасам мудрага гумару. І людзі звярталіся да яго асабіста і да яго твораў, як да чыстай крыніцы, якая ратуе ад смагі ў падарожжы. Міхась Лынькоў пісаў толькі аб тым, што пабачыў на ўласныя вочы.

Пасля грамадзянскай вайны вярнуўся М. Лынькоў у родны край. Пайшоў працаваць настаўнікам, стаў актыўным селькорам Бабруйскай акруговай газеты «Камуніст», а ў 1923 годзе ўзначаліў яе як рэдактар.

У 1926 годзе ў друку з'явіліся яго першыя апавяданні. Яны адразу звярнулі на сябе ўвагу чытача актуальнасцю тэмы, палітычнай заостранасцю, своеасаблівай мастацкай манерай пісьма. Творы пісьменніка былі прысвечаны грамадзянскай вайне і напісаны пад уплывам свежых уражанняў ад барацьбы з легіёнамі Пільсудскага, з бандай Булак-Балаховіча.

Малады прэзій адным з першых у беларускай літаратуры звярнуўся да мастацкага ўвасоблення рабочага класа. У апавяданні «Андрэй Лятун» М. Лынькоў стварыў вобраз машыніста-чыгуначніка Андрэя Сапуна і яго вуснамі падкрэсліў думку аб тым, што з перамогай Кастрычніка праца ў нашым грамадстве стала справай гонару, доблесці і геройства.

Міхась Ціханавіч часта на-

ведваўся на шматлікія новабудовы нашай краіны, вывучаў умовы працы, побыт будаўнікоў. Вялікі матэрыял дала яму камандзіроўка на Беламорска-Балтыйскі канал,

нікаў, старшыней Саюза пісьменнікаў БССР.

Міхась Ціханавіч прымаў удзел у вызваленчым паходзе Чырвонай Арміі ў Заходнюю Беларусь у верасні

Пісьменнік, як «бомбу і штык», выкарыстоўваў сваю зброю — мастацкае пяро. Яго нарысы і апавяданні друкаваліся ў газетах «Правда», «Известия», «За Савецкую



## «УМЕЎ РАДАВАЦА ЧУЖОМУ ШЧАСЦЮ...»

Да 80-годдзя Міхася ЛЫНЬКОВА

вынікам якой стаў зборнік «На высокай хвалі».

У Бабруйску, а з 1930 года ў Мінску Міхась Лынькоў шмат дбаў аб поспехах таварышаў на пяро. Пісьменнік Аляксей Зарыцкі адзначаў: «Міхась Ціханавіч Лынькоў не толькі адзін з выдатных нашых прэзійкаў, але і чутлы таварыш, настаўнік, які шмат каму з пісьменнікаў дапамог выявіць свае здольнасці і цвёрда стаць на літаратурны шлях». А вось меркаванне Янкі Брыля: «Лынькоў умеў радавацца чужою шчасцю, поспеху другога, росту літаратурнай змены».

Можна толькі здзіўляцца здольнасцям Міхася Лынькова, які жыў клопатамі Дзяржаўнага выдавецтва рэспублікі, працаваў рэдактарам часопіса «Полымя рэвалюцыі», быў сакратаром партыйнай арганізацыі пісьмен-

1939 года. Яму было даручана рэдагаванне газеты «Беларуская звязда».

З самага пачатку Вялікай Айчыннай вайны пісьменнік-воін быў таксама на пераднім яе краі. Ён працаваў у рэдакцыі франтавой газеты «За Савецкую Беларусь», сустракаўся з воінамі і партызанамі, з людзьмі, якія выраставаліся з фашысцкага палону. Як франтавік-журналіст і як чалавек, сям'я якога засталася на акупіраванай тэрыторыі, ён хацеў ведаць праўду аб выпрабаваннях людзей на вайне, аб лёсе малых і дарослых у захопленых ворагам гарадах і вёсках, аб народным гневе, помсце і партызанскай барацьбе. З вялікай мужнасцю ўспрыняў ён вестку аб тым, што загінулі яго жонка і сын.

Беларусь», а ў 1944 годзе яны выйшлі асобнай кніжкай. Героі апавяданняў — простыя савецкія людзі. Калі вайна прыйшла ў іх край, яны ўключыліся ў барацьбу з акупантамі. Апавяданні зборніка сталі каштоўным укладам у скарбніцу беларускай літаратуры. А для пісьменніка яны былі своеасаблівым падрыхтоўчым этапам для стварэння эпапей «Векапомныя дні».

У гэтым рамане адлюстраваны падзеі, якія адбываліся ў Беларусі ў гады Вялікай Айчыннай вайны, калі пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі народныя масы ўзяліся на свяшчэнную барацьбу з нямецка-фашысцкімі акупантамі ў тыле ворага. Сіла партызанскага руху, барацьбы падпольшчыкаў, сцярджае аўтар, — у аднасці з народнымі масамі. З вора-

гам ваявалі не толькі тыя, хто меў зброю і ўдзельнічаў у баявых аперацыях, але ўвесь беларускі народ, які верыў у перамогу і набліжаў яе. Характэрнай рысай твора з'яўляецца тое, што шматлікія яго героі маюць сваіх прататыпаў. Тут увасоблена дзейнасць легендарнага героя Вялікай Айчыннай вайны Канстанціна Заслонова. Праз вобраз Саколіча паказана дзейнасць першага сакратара Мінскага падпольнага абкома КП(б)Б, камандзіра мінскага партызанскага злучэння Васіля Казлова.

Міхась Лынькоў вельмі любіў пісаць аб дзеях і для дзяцей. Да ліку лепшых «дзіцячых» твораў трэба аднесці аповесць пра грамадзянскую вайну «Міколка-паравоз», казку-аповесць «Пра смелага ваяку Мішку і яго слаўных таварышаў», апавяданні «Янка-парашуцтыст», «Васількі», «Ядвісін дуб» і іншыя.

Творчасць Міхася Лынькова вызначаецца шырокай праблематычнасцю, а грамадская і працоўная дзейнасць — шматграннасцю. Так, у 1952—1954 гадах ён удзельнічаў у рабоце Генеральнай Асамблеі ААН у Нью-Йорку. Вялікі плён нашаму літаратуразнаўству прынеслі яго даследаванні, прысвечаныя Янку Купалу, Якубу Коласу, Кузьму Чорнаму, Антону Чэхаву, Аляксею Талстоўму, Рабіндранату Тагору. Творы беларускага пісьменніка перакладзены на мовы народаў СССР, а некаторыя — і на замежныя.

**Вольга КАЗЛОВА.**

# СВЯТА ЗБІРАЕ СЯБРОЎ



## БУДЗЕ ПРАЦЯГ

Шосты раз усеаюзна фестываль мастацтваў «Беларуская музычная восень» узрушыў усю рэспубліку. У гэтых словах няма вобразнага перабольшвання. Амаль паўтары тысячы артыстаў удзельнічалі ў фестывалі. І сярод іх нямала «зорак» першай велічыні. Гэта становіцца своеасаблівай традыцыяй «Беларускай музычнай восені».

Не бяруся называць імёны славуцасцей, якія прыехалі да нас сёлета, бо дзевяццацца перапісаць ледзь не ўсю праграму фестывалю. Сваё мастацтва дэманстравалі на «Беларускай музычнай восені» гасці з Масквы і Ленінграда, РСФСР, Украіны, Эстоніі, Кіргізіі, Літвы, Грузіі, Малдавіі, а таксама артысты з Чэхаславакіі і Югаславіі, Кубы, Польшчы і Францыі.

Адбылося больш за 300 канцэртаў, з іх значная частка прыпадае на сельскую мясцовасць. Без увагі не застаўся ні адзін раён, нават самы аддалены ад сталіцы. У вёскі выехалі пераважна беларускія эстрадныя калектывы і выканаўцы: хор ці аркестр не на кожнай сцэне можна размясціць. Але вось я праглядаю маршруты гастрольных паездак нашых гасцей — фестываль жа ўсеаюзны, мае на мэце як мага паўней пазнаёміць жыхароў Беларусі з культурнымі набыткамі іншых рэспублік — і міжволі звяртаю ўвагу на адну цікавую акалічнасць. Канцэрты «сур'ёзнай» музыкі перасталі быць прывілеяй сталіцы і абласных цэнтраў. Піяніста С. Рыхтэра слухаюць у Маладзечна, Дзяржаўны сімфанічны аркестр БССР — у Мар'інай Горцы, Нясвіжы, народную артыстку Кіргізіі спявачку С. Бекмуратаву — у Быхаве, Нарачы, Маскоўскі камерны аркестр — у Мазыры, Бабруйску, квінтэт духавых інструментаў з Эстоніі — у Наваполацку.

Прыкметна вырас за апошнія гады ўзровень музычнай адукацыі і агульнай культуры па ўсёй рэспубліцы, і таму не дзіўна, што ўнукі колішніх непісьменных палешукоў разумеюць і пранікнёна ўспрымаюць Баха, Моцарта, Шастаковіча.

Вялікая колькасць камерных і сімфанічных канцэртаў — адна з вызначальных рыс сёлета

«Беларускай музычнай восені». І гэта тым больш уражвае, што амаль усе салісты — спевакі і музыканты — лаўрэаты ці дыпламанты міжнародных конкурсаў. Але не пакрыўдзілі арганізатары фестывалю аматараў эстрады і народнага мастацтва. Нашы славуцы «Песняры» радавалі жыхароў Магілёўшчыны, «Харошкі» выступалі на Віцебшчыне, капэла імя Р. Шырмы выязджала на Гродзеншчыну... Поспех спадарожнічаў малдаўскаму вакальна-інструментальнаму ансамблю «Арызонт», Чаркасаму ўкраінскаму народнаму хору, Дзяржаўнаму ансамблю танца Расіі, які, між іншым, у Беларусь з'явіўся проста з гастролёў па Італіі.

Трэба было бачыць, як сардэчна, гасцінна прымалі паўсюдна ўдзельнікаў фестывалю. Прыезд артыстаў не толькі абяцаў цікавы, змястоўны канцэрт. Абавязкова планавалася сустрэча, каб можна было пагаварыць, узаемна высветліць нейкія хвалючыя пытанні. І ва ўсіх установах, на ўсіх прадпрыемствах, куды запрашалі гасцей «Музычнай восені», адбываліся імправізаваныя канцэрты, дакладна падлічыць якія наўрад ці здолеў штаб фестывалю. Удзячныя слухачы наладжвалі для прыезджых артыстаў экскурсіі па памятных мясцінах Беларусі, паказвалі свае цэхі і новабудовы, знаёмілі з перспектыв-



ними планами. «Беларуская музычная восень» такім чынам з усеаюзнага фестывалю мастацтва перарастала ў свята дружбы народаў.

У гэтым адчуваецца дальнабачнасць арганізатараў. Узаемныя кантакты ўзбагачалі не толькі слухачоў. Мне не аднойчы даводзілася бачыць у глядзельнай зале артыстаў ці кіраўнікоў калектываў, якія знаёміліся з мастацтвам каляг. Магчымасць сустрэцца ім дала «Беларуская музычная восень».

А нашы аматары музыкі так-

сама ўдзячны фестывалю. Сабраўшы сузор'е славуцасцей, свята прымусіла забыць пра дрэннае надвор'е, знайсці між спрамамі вольную часіну, каб у зале філармоніі ці Палаца культуры атрымаць асалоду ад высокага мастацтва. Чалавек трапіў на пачатак чарговага канцэртнага сезона. І злі сустрэча з музыкай закрунула сэрца, то яна будзе мець працяг.

Т. СЕРГІЁўСКАЯ.

НА ЗДЫМКУ: адкрыццё «Беларускай музычнай восені» ў мінскай філармоніі.

## МУЗЫКУ РАЗУМЕЮЦЬ БЕЗ ПЕРАКЛАДУ

ГАВОРКУ пра гасцей з Вялікабрытаніі, якія знаходзіліся ў нашай рэспубліцы ў дні правядзення «Беларускай музычнай восені», я пачну са здымка, змешчанага сёння на першай старонцы «Голасу Радзімы», каб падкрэсліць атмасферу святочнасці і дзелавітасці, якая спадарожнічала знаёмству. Здымак быў зроблены ў антракце ў фэае акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета БССР, дзе ў той вечар ішоў балет «Ціль Уленшпігеля». У аб'ектыў фотаапарата трапілі двое замежных гасцей (трэцім членам дэлегацыі была Люсі Уорэк, пісьменніца і музыказнаўца) і гасцінныя гаспадары. Зрэшты, назаву ўсіх па парадку: старшы рэфэрэнт Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі Галіна Пяткевіч, адказны сакратар Асацыяцыі тэатральных і музычных дзеячаў Саюза савецкіх таварыстваў дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі Віктар Акулаў, дырэктар Лідскага фестывалю прафесар Джон Уорэк, прафесар Оксфардскага ўніверсітэта Хьюг Макдональд, галоўны балетмайстар тэатра оперы і балета БССР Валянцін Елізар'еў і дырэктар гэтага ж тэатра Васіль Букань.

«Голас Радзімы» не аднойчы пісаў пра балет «Ціль Уленшпігеля», музыку якога стварыў беларускі кампазітар Яўген Глебаў, а Валянцін Елізар'еў ажыццявіў пастаноўку на мінскай і ленінградскай сцэнах. Тым больш цікава мне было пачуць меркаванне гасцей, якія ўпершыню трапілі ў нашу рэспубліку і нечакана адкрылі для сябе сучаснае мастацтва высокага ўзроўню.

Джон Уорэк, цудоўны знаў-

ца твораў Чайкоўскага, аўтар кнігі пра музыку яго балетаў, у першую чаргу адзначыў вельмі цікавыя, своеасаблівыя дуэты галоўных герояў «Ціля Уленшпігеля», іх уражваючую прастату і філасофскі змест.

— Мы атрымалі сапраўднае задавальненне. Адчуваецца індывідуальны стыль харэографіа.

— Паверце, — дадала яго жонка, Люсі Уорэк, — наша пахвала шчырая. Яна не ад ветлівасці, а ад моцных уражанняў. Я хачу адзначыць яшчэ адну дэталю. У нас у сучасных балетах дзея развіваецца лакальна, невялікая колькасць выканаўцаў. А ў вас салісты выступаюць на вялікай сцэне, на фоне шматлікага кардэбалета. І кардэбалет такі актыўны, выразны!

Назаўтра, вярнуўшыся да гаворкі пра спектакль, Джон Уорэк заўважыў:

— Мне здаецца, што музыка Глебава сведчыць пра яго творчыя шуканні. Ён выкарыстоўвае розныя традыцыі і робіць гэта з вялікім густам. Ёсць талент. Глебаў бярэ звычайныя інструменты, але ў новым спалучэнні... І атрымліваецца свежа, тонка. Як прыклад — флейты ў дуэце закаханых.

На прыём у Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі члены дэлегацыі таварыства «Вялікабрытанія — СССР» прыйшлі пасля паездкі ў Хатынь і знаёмства з Мінскам. Таму іх першыя словы былі пра мінулае, пра мужнасць на-

рода, які перамог у страшэннай вайне і аднавіў сваю сталіцу.

І ўсё ж інфармацыю пра музычнае жыццё рэспублікі спачатку слухалі крыху з недаверам. «Як, да рэвалюцыі зусім не было прафесійнай беларускай музыкі, сталых калектываў?»

— А цяпер, — спакойна працягваў Васіль Сербін, мастацкі кіраўнік Белдзяржфілармоніі, — толькі ў нас працуе сімфанічны, камерны, аркестр народных інструментаў, шматлікія іншыя калектывы. Філармонія наладжвае ў год да 14 тысяч канцэртаў беларускіх артыстаў і гастролёраў з усёга свету. «Беларуская музычная восень», афішы якой вы бачыце на кожным кроку, грунтоўна знаёміць жыхароў рэспублікі з лепшымі набыткамі савецкага, а ў апошнія гады і замежнага мастацтва. Сёння я магу вас запрасіць у залу філармоніі на канцэрт Маскоўскага камернага аркестра. У праграме — Бах, Хофмайстар, Моцарт, Шастаковіч.

Госці гатовы апладзіраваць. Куды і падзелася традыцыйная англійская стрыманасць. Гаворка разбіваецца на некалькі тэм, бо музыказнаўцаў з Вялікабрытаніі многае цікавіць, а гаспадарам ёсць, што сказаць. Музычная адукацыя і сямейнае выхаванне, самадзейнасць і творчасць вядучых савецкіх кампазітараў, праблемы суіснавання спорту і музыкі... Як хутка знайшліся агульныя інтарэсы!

Але вось да раяля падыходзіць народны артыст БССР Аркадзь Саўчанка, і магутная,

раздольная песня пра Нёман запаўняе залу. Госці ў захапленні і ад музыкі, і ад выканання.

Да цымбалаў яны аднесліся з прафесійнай цікаўнасцю. Дацэнт Яўген Гладкоў пачаў з «Беларускіх танцаў» Яўгена Глебава... Спачатку госці здзіўлена і радасна слухалі, потым уважліва разгледзелі канструкцыю, распыталі пра ўсё, нават пакраталі рукамі палачкі і струны...

Сустрэча з намеснікам міністра культуры БССР Мікалаем Шаўчуком пераўзышла ўсе спадзяванні музыказнаўцаў з Вялікабрытаніі. Яны ўбачылі палітычнага дзеяча, якога турбуюць праблемы сучаснасці, пераканаліся ў глыбокай эрудыцыі суб'ядніка, былі пакораны яго абаяльнасцю і тонкім гумарам. І не маглі не выказаць сваіх пачуццяў.

— Хачу адзначыць цеплыню, з якой нас прымаюць, — Хьюг Макдональд шчырай усмешкай быццам падкрэсліваў кожнае слова. — І выказаць удзячнасць за тое музычнае багацце, якое нас акружае. Раніцай мы слухалі цудоўны канцэрт беларускай музыкі — спевакі і цымбалы.

— Мы задаволены, — сказаў Джон Уорэк, — мы ўдзячны ўсім, хто дапамог нам зраўмець гэты край, часцінку Савецкага Саюза. І мы ў захапленні ад убачанага. Калі мы ехалі сюды, то ведалі і пра мінулы вайну, і пра разбурэнні. Але рэальнасць мацней за любя ўяўленні.

— Так, а ведаецца, я прыехаў у Мінск у жніўні 1944 года, — падтрымаў гаворку Мі-

калай Панцеляйманавіч, — Дом мастацтваў, у гасцінай якога мы з вамі сядзім, быў адзіным уцалелым будынкам на гэтай частцы праспекта. І калі мы за трыццаць пасляваенных год зрабілі тое, што вы бачыце ў эканоміцы і культуры, то ўяўляецца, якія патэнцыйныя магчымасці ў савецкага грамадства і як шмат мы здолны здзейсніць у будучым! Абы на зямлі быў мір...

Госці ўважліва выслухалі адказы на свае пытанні пра Беларускае дзяржаўнае кансерваторыю, у якой апошнім часам з'явіліся студэнты з Польшчы, Балгарыі, некаторых арабскіх краін, выказалі захапленне колькасцю музычных і мастацкіх школ — у рэспубліцы іх больш за трыста — і якасцю выкладання — з таленавітымі дзецьмі вядучых індывідуальных заняткі. І з прыемнасцю падзяліліся са сваімі беларускімі калегамі, якія прысутнічалі на сустрэчы, інфармацыяй пра метады музычнага выхавання дзяцей у Англіі.

— У сваёй краіне мы будзем падрабязна расказаць пра гэту паездку, — сказаў на развітанне Джон Уорэк. — Прафесар Макдональд — сваім студэнтам, а мы з Люсі — на вечарах, сустрэчах, будзем чытаць лекцыі, суправаджаючы іх паказам здымкаў — мы шмат фатаграфавалі, і музыкай — нам падарылі цудоўныя запісы твораў беларускіх і іншых савецкіх кампазітараў. Мы зрабілі тут для сябе шмат адкрыццяў, бо заўсёды мелі адкрытымі вочы і вушы...

— А сэрцы? — павярнуўся да прамойцы Мікалаі Шаўчук. — Спадзяюся, што іх біццё вы чуеце ў нашых словах глыбокай удзячнасці.

Валянціна ТРЫГУБОВІЧ.



Выступае Дзяржаўны акадэмічны рускі народны аркестр імя Осіпава; з сюітай «Сібірскія тэмы» глядачоў пазнаёміў Дзяржаўны ансамбль танца Расіі.

## З ГУМАРАМ, ЗАМІЛАВАННЕМ

Абялянасць яго творчасці — у дабраце. Нягледзячы на складанае жыццё, у якім былі і беспрытульнае дзяцінства, і апаленае вайной юнацтва, і цяжкі шлях у мастацтва, Мікалай Мікітавіч захаваў чысты погляд на свет, замілаванасць яго праявамі. Надзелены вялікім пачуццём гумару, сатырык ад прыроды, ён не асуджае сваіх герояў, а хутчэй падсмейваецца над заганами іх характару.

У рабоце «Пляткаркі», напрыклад, гратэска паказана схільнасць жанчын да абгавораў: адну літаральна «распірае» жаданне паведаміць прыяцельцы штосьці цікавае, а тая — уся ўвага і слых. Такім жа добрым гумарам саргэты сцэнкі «Хатняя баталія», «Да цешчы на бліны», «Каханенькая-родненькая» і інш.

Творы Пушкарэ глыбока рэальныя. Яны нечым нагадваюць свайго аўтара. Гледзячы на гэтых шматлікіх «дзядкоў-палешукоў», якія то скачуць, то «ваююць» са сваімі бабкам, то ідуць на паляванне, міжволі ўспамінаеш усмешку майстра, які ўважліва і хітра глядзіць на субяседніка.

Героі Мікалая Пушкарэ ўхіраюцца сваімі рукамі-рагулькамі рабіць розныя справы — шыць, есці, стрыгчы, галіць — усяго і не пералічыш... Ногі раз-пораз прытанцоўваюць, выпісваюць выкрутасы. На тварах цэлая гама пачуццяў — ад вяселлі да цяжкага суму. Майстар прымушае нас паверыць у рэальнасць, жыццёвасць такіх тыпаў, такіх характараў.

Творчасць мазырскага мастака вызначаецца дзівоснай

цэльнасцю. На працягу многіх гадоў ён цікавіцца вясковым жыццём. Даўно склалася кола яго герояў — простых, вясельных, дасціпных людзей, жыхароў беларускага Палесся. З усёй разнастайнасці сучаснай керамікі ён па-ранейшаму аддае перавагу тэхніцы тэракоты.

Але выстаўка сведчыла аб актыўным творчым росце М. Пушкарэ. Акрамя звычайнай для сябе круглай пластыкі, ён спрабуе сілы ў рэльефе (асабліва ўдалыя кампазіцыі «Вяселле» і «Музыка»). Працуючы ў асноўным у жанры малых скульптурных форм, выконвае і больш буйныя творы, такія, напрыклад, як «Мелодыі Палесся», «Залаты юбілей».

Ад стварэння асобных прасценчых фігурак Пушкарэ перайшоў да складаных кампазіцыйных рашэнняў з вялікай колькасцю дзесючых асоб, размешчаных ва ўмоўнай мастацкай прасторы. У рабоце «Вячоркі», напрыклад, цэнтральнае месца заняла вялікая печ, вакол якой утульна размясціліся вясцоўцы, занятыя сваімі справамі.

А ў рэльефе «Залатое вяселле» мастак паказаў юбіляраў у розныя моманты іх жыцця — ад першай сустрэчы, знаёмства і да з'яўлення ўнукаў і праўнукаў. Кожнаму перыяду ў гісторыі сям'і прысвечаны асобны рэльеф, а ўсе разам яны ўтвараюць выразную і высокамастацкую кампазіцыю.

Развіццё творчых магчымасцей мастака бачна перш за ўсё ў строгай індывідуалізацыі вобразаў. Так, напрыклад, востра характарная «Кума». На-

ват у руху фігуры, выразе твару адчуваецца бойкая, гаваркая жанчына, вясковая завадзіла. Ствараючы абагулены вобраз, мастак узабагаціў яго індывідуальнымі рысамі. І ад гэтага твор толькі выйграў.

Раннія работы М. Пушкарэ часта нагадвалі простыя сувеніры, масавы выраб якіх мог быць асвоен вытворчасцю. Сёння лепшыя з іх — гэта сапраўдныя шэдэўры дробнай пластыкі. Любая дэталі дакладная, прадуманая, форма ў цэлым — гарманічная, поўная жыццёвай праўды і непасрэднасці. Таму заканамерны поспех выстаўкі М. Пушкарэ ў шматлікіх гледачоў. Вось некаторыя выказванні, запісаныя ў Кнізе водгукі. «Ніколі раней не адчуваў такога душэўнага хвалявання, гледзячы на вырабы з керамікі. Дзякуй Вам за гэты цуд». «Толькі добры да людзей чалавек можа так бацьць свет. Дзякуй мастаку». «Шчодрая і багатая ў Вас душа, Мікалай Мікітавіч. Любіце Вы простых людзей Беларусі. Захоплены Вашай творчасцю!» І зусім кароткі, але вельмі дакладны водгук — «Пушкарэ — выдатны! Сама радасць!» Людзі розных узростаў і заняткаў, прафесіяналы і аматары, мінчане і госці з розных гарадоў і краін — усе яны дзякавалі мастаку за радасць сустрэчы з яго мастацтвам.

### Р. АЛЯКСАНДРАВА.

НА ЗДЫМКАХ: работы М. Пушкарэ, якія былі паказаны на яго юбілейнай выстаўцы ў Мінску.



## РАСЧАХЛІЛІ СТРЭЛЬБЫ ПАЛЯЎНІЧЫЯ

У лясках нашай рэспублікі прагучалі першыя стрэлы ў новым асенне-зімовым сезоне палявання. Пачалася здабыча зайцоў і лісіц, капітных, вавёрак, гарнастаяў, куніц, норкі, тхара, рысі і андатры.

Перш чым расчахліць стрэльбы, — сказаў у гутарцы з карэспандэнтам БЕЛТА начальнік аддзела паляўнічай гаспадаркі і запаведнікаў Міністэрства лясной гаспадаркі рэспублікі Э. Банад, — паляўнічыя нямаюць зрабілі для прымяжэння дзічыны: узорвалі непрадатныя землі і вырошчвалі на іх збожжавыя, травы і караняплоды, у суровую зімовую пару падкармлівалі звяроў і птушак.

Колькасць іх немалая: больш як чвэрць мільёна зайцоў, звыш 20 тысяч ласёў, каля 30 тысяч дзікоў, шмат іншай жывёны.

У новым сезоне выдадзены ліцэнзіі на адстрэл пяці тысяч дзікоў, 2 200 ласёў. Значная частка дыетычнага мяса сёлета паступіць у гандлёвую сетку, а таксама будзе адпраўляцца на экспарт. Больш звычайнага выдадзена ліцэнзія для спартыўнага палявання на дзіка. Калі ў ранейшыя гады дазвалялася адстрэльваць толькі дарослых дзікіх капітных, то сёлета дазволена паляваць і на маладняк, таму што частка яго гіне ад непрыстасаванасці або драпежніцкаў. Забаронена паляванне на самак, якія маюць маладняк. Гэта дасць магчымасць зберагчы значную колькасць дарослых звяроў, здольных узнаўляць патомства.

У сувязі з тым, што ў рэспубліцы ваўкоў развяслося больш дапушчальнага, сёлета намечана адстраляць іх не

менш як 2 400 — амаль на 700 больш, чым у мінулым годзе. Знішчэнне ваўкоў і янотападобных сабак, якія наносзяць вялікую шкоду хатняй жывёле і паляўніча-прамысловай дзічыне, без прымянення стрэльбаў дазваляецца ў любы час года. У мэтах актывізацыі барацьбы з шэрымі драпежнікамі праводзяцца абласныя і рэспубліканскія конкурсы па іх знішчэнню, амаль у два разы павялічана ўзнагароджанне за забітага ваўка.

Тэрмін палявання на дзікіх звяроў заканчваецца 3 лютага 1980 года.

Вызначаны таксама нормы здабычы звяроў на аднаго паляўнічага. Асабліва ўвага звернута на ахову жывёлін, якія занесены ў «Чырвоную кнігу СССР», а таксама адносіцца да рэдкіх відаў.

## Выпісвайце «Голас Радзімы»

У 1980 ГОДЗЕ СПАЎНЯЕЦА 25 ГАДОУ З ДНЯ ВЫХАДУ У СВЕТ ПЕРШАГА НУМАРУ ГАЗЕТЫ «ГОЛАС РАДІМЫ».

ТЫМ, ХТО ІМКНЕЦА НЕ ПАРЫВАЕ СВЯЗЬ СА СВАЁЙ БАЦЬКАУШЧЫНАЙ, ЗНАЁМІЦА З ЯЕ ШТОДЗЕННЫМ ЖЫЦЦЁМ, ГАЗЕТА КОЖНЫ ТЫДЗЕНЬ ПРЫНОСІЦЬ ВЕСТКУ З РОДНАЙ БЕЛАРУСІ.

КАЛІ ВЫ ЖАДАЕЦЕ ВЕДАЦЬ АБ ЭКАНАМІЧНЫМ, ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНЫМ І КУЛЬТУРНЫМ ЖЫЦЦІ БЕЛАРУСКОЙ ССР, АБ МІЖНАРОДНЫХ СВЯЗЯХ РЭСПУБЛІКІ, АТРЫМАЕЦЬ АДКАЗЫ НА ПЫТАННІ, ЯКІЯ ВАС ЦІКАВАЕЦЬ — ПАДПІШЫЦЕСЯ НА ГАЗЕТУ «ГОЛАС РАДІМЫ».

ПАДАЕМ АДРАСЫ ФІРМ І АРГАНІЗАЦЫЙ, ПРАЗ ЯКІЯ ВЫ МОЖАЕЦЕ АФОРМІЦЬ ПАДПІСКУ НА 1980 ГОД.

### ЗША

Four Continent book Corporation,  
156, Fifth Avenue,  
New York, N. Y. 10010

### ФРГ

5 Köln 1  
Folferstraße 2 — Postfach  
10 16 10  
Kubon und Sagner  
8 München 34  
Postfach 68

### АРГЕНТЫНА

Sr. W. Laszkiewicz  
Av. Santa Fe 4977  
Buenos Aires (suc. 25)

### БЕЛЬГІЯ

Librairie  
Du Monde Entier  
Rue de Midi, 162  
1000 Bruxelles  
Agence et Messageries  
de la Presse  
1, rue de la Petite — Ile  
1070 Bruxelles  
Les Amitiés  
Belgo-Soviétiques  
21, rue du Méridien  
1030 Bruxelles

### АНГЛІЯ

10-2  
Collet's Holdings LTD.  
Denington Estate  
Wellingborough  
Northants, England

### ІТАЛІЯ

Associazione Italia —  
URSS  
Piazza della Repubblica  
4700185 Roma

Libreria  
Italia — URSS  
Via Edilio Raggio, 1—10  
16 124 Genova

### ШВЕЙЦАРЫЯ

Librairie Rousseau  
36, rue J.-J. Rousseau  
Genève

### ЗАХОДНІ БЕРЛІН

«Das europäische Buch»  
1000 Berlin 33  
Thelallee 34

### ФРАНЦЫЯ

Librairie du Globe  
2, rue de Buci  
75 — Paris 6e

### АУСТРАЛІЯ

C. B. D. Library and  
Subscription Service,

Box 4886 G. P. O.  
Sydney, N. S. W. 2000

New Era Bookshop at  
531 George Street  
Sydney 2000.

### НОВАЯ ЗЕЛАНДЫЯ

Progressive Books,  
14—16,

Darby, Str.,  
Auckland C. J.

### ГАЛАНДЫЯ

«Pegasus» Bockhandel  
Leidsestraat 25  
Amsterdam

Ster bock  
Visserstraat 23  
Gröningen

### АУСТРЫЯ

Globus  
Vertrieb Ausländischer  
Zeitschriften  
A-1200 Wien  
Höchstädtplatz 3  
OSTERREICH

### ФІНЛЯНДЫЯ

Akateeminen Kirjakauppa  
Postilokero 128,  
Helsinki 10

Kansankulttuuri Oy  
Simonkatu 8, Helsinki 10

Rautatiekirjakauppa Oy  
Postilokero 248,  
Helsinki 10

### ВЕНЕСУЭЛА

Distribuidora Progreso  
Apartado 14360  
Caracas

### ШВЕЦЫЯ

A.B.C.E. Fritzes Kungl.  
Hovbokhandel  
Fredsgatan 2  
Stockholm, 16

### ІСЛАНДЫЯ

M.J.R.  
Píngholtesstraeti, 27  
Reykjavík

### МЕКСІКА

Ediciones de Cultura  
Popular S. A.  
San Juan de Letran  
No 37-713  
Apartado postal No 2352  
México D. F.

### КАНАДА

Progress Books  
487 ADELAIDE St., West,  
Toronto 2 B Ont.

## ЗАЯЦ ЗАЙЦА ВЫРУЧЫЎ

Прыгожы лес ля вёскі Гуслішчы Магілёўскага раёна. Нядаўна, збіраючы на яго ўскрайку грыбы, у некалькіх метрах ад сябе пачуў я моцны піск зайца. Агледзеўшы ўсё побач, раптам заўважыў неверагоднае: на перапаханым зайцы сядзела варона, кіпцюрамі адной нагі яна ўпілася ў яго скуру, другой — у дрэва, што стаяла побач, а вострай дзюбай наносіла «касому» ўдары па галаве. Ад такой нечаканасці я разгубіўся. Калі ж апамятаўся, побач з зайцам і варонай убачыў другога зайца. Апошні дзейнічаў, як заўзятый задзіра. Ён наносіў вароне моцныя ўдары то лапамі, то ўсім целам. Варона не вытрымала, кінула здабычу і ўзляцела на дрэва. У той жа момант «касыя» зніклі ў хмызняку.

А. МАКСІМЕНКА.

### РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

## НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.  
 ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80, 33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі  
 Зак. 1901